

Minja Koskela vas ym.

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä taiteen perusopetuksen tasa-arvorahan pilotointiin (5 000 000 euroa)

Eduskunnalle

Taiteen perusopetuksella on erittäin tärkeä asema suomalaisessa taidekasvatuksessa. Järjestelmä kärsii kuitenkin rahoitusvajeesta ja hallitus on heikentänyt kulttuurin harrastusmahdollisuuksia muun muassa vapaan sivistystyön leikkauksillaan.

Taiteen perusopetuksen järjestäjät paikkaavat rahoitusvajetta osallistujilta kerättävillä maksuilla. Kaikilla perheillä ei näihin maksuihin kuitenkaan ole varaa. Selvitysten perusteella taiteen harrastaminen keskittyy perheisiin, joissa koulutuksen, taiteen ja kulttuurin arvostus ovat osa perheiden arvoja ja arkea, sekä asuinalueille, jotka ovat sosioekonomisesti vahvoja. Alueellisesta näkökulmasta Suomen sisäiset erot ovatkin hyvin suuria. Taloudellisesti vahvat alueet kykenevät panostamaan kulttuuripalveluihin sekä luovuutta edistäviin tiloihin ja ympäristöihin. Hallituksen leikkaukset heikentävät entisestään kulttuurin alueellista saavutettavuutta.

Tasa-arvoa on pyritty edistämään esimerkiksi vapaaoppilaspaikoilla, joita voi saada sosiaalisin perustein. Tämä ei kuitenkaan ole ollut riittävä keino varmistaa myös sosioekonomisesti heikoimmista taustoista tulevien lasten mahdollisuuksia osallistua. Opetushallituksen tietojen mukaan yli puolella taiteen perusopetuksen järjestäjillä ei ole mahdollisuutta maksuttomaan opiskeluun lainkaan. Maksuhuojennuksia on yhteensä vähän yli kuudella tuhannella oppilaalla 128 000 oppilaan kokonaismäärästä.

Taiteen perusopetuksen kokonaisuudistus on käynnissä, ja sen yhteydessä uudistetaan niin rahoitus kuin lainsäädäntö. Rahoituksen kokonaistasoa on välttämätöntä nostaa, ja samalla löytää uusia keinoja lisätä yhä useamman lapsen ja nuoren mahdollisuuksia harrastaa. Koulumaailmasta tuttua tasa-arvorahaa eli tarveperustaista rahoitusta olisi syytä kokeilla myös taiteen perusopetukseen. Kunnille ja järjestäjille voidaan myöntää erillinen valtionavustus taiteen perusopetuksen laajentamiseksi sellaisilla alueilla, jotka myös saavat koulujen tasa-arvorahoitusta sosioekonomisten kriteereiden mukaan.

Tätä tasa-arvorahaa voisi käyttää näillä alueilla toteutettavaan taiteen perusopetukseen ja maksuhuojennuksiin tai vapaaoppilaspaikkoihin. Lasten ja nuorten taidekasvatukseen ja sen saavutettavuuteen panostaminen on tärkeä investointi myös suomalaisen taide-elämän tulevaisuuteen.

Taiteen perusopetuksen osalta pitää pyrkiä löytämään uusia keinoja saada yhä useampi lapsi mukaan, yhä moninaisemmista taustoista.

Talousarvioaloite TAA 66/2025 vp

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 5 000 000 euroa momentille 29.80.34 taiteen perusopetuksen tasa-arvorahan pilotointiin, joka mahdollistaisi taiteen perusopetukseen osallistumisen nykyistä useammille perheille.

Helsingissä 3.10.2025

Minja Koskela vas
Hanna Sarkkinen vas
Veronika Honkasalo vas
Johannes Yrttiaho vas
Timo Furuholm vas
Mai Kivelä vas
Pia Lohikoski vas
Anna Kontula vas
Aino-Kaisa Pekonen vas